

KOMPETENCE- UDVIKLING

KUI Frederiksberg
& Aalborg

4. marts 2026

**Styrkede
Overgange**

PROGRAM

9.00-15.00

- KUI FREDERIKSBERG
- KUI AALBORG
- KØBENHAVNS
PROFESSIONSHØJSKOLE

9.00 Velkomst og præsentation

9.30 Fagligt oplæg og gruppedrøftelser med temaet "*unge med ordblindhed – deres udfordringer, selvbillede og uddannelsesbarrierer*"

11.30 Frokost

12.30 Fagligt oplæg og gruppedrøftelser med temaet "*Styrkede overgange for unge med ordblindhed set gennem empowerment-briller*"

14.00 Eftermiddagspause

14.15 Aktivitet om samarbejde på tværs af kommuner

14.50 Tjek ud og på gensyn

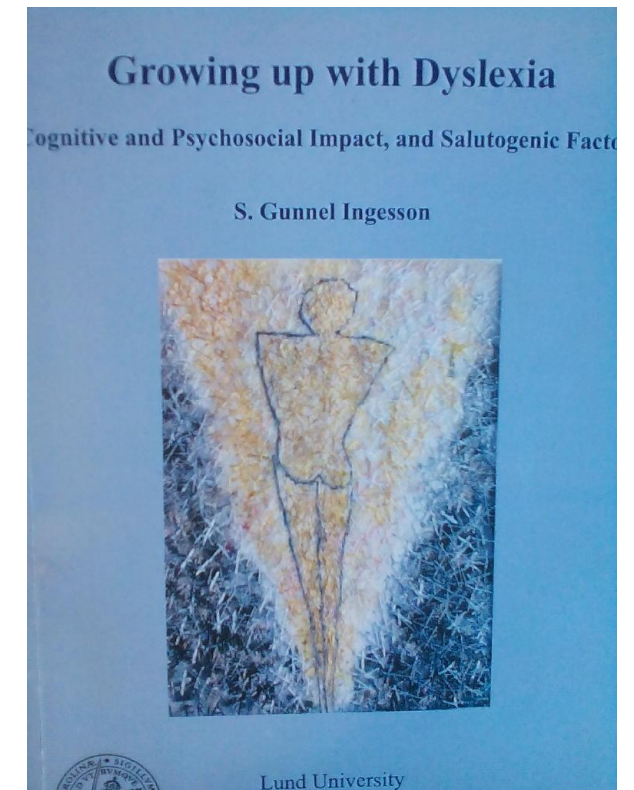
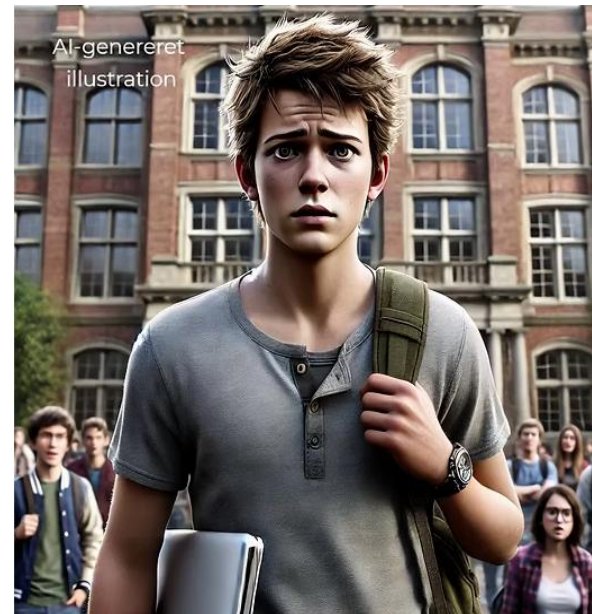
PRÆSENTATION & TJEK-IN

UNGE MED ORDBLINDHED – DERES UDFORDRINGER, SELVBILLEDE OG UDDANNELSESBARRIERER

 **Styrkede
Overgange**

- etil en bækku, en þallærken eller licenþe uþær mæskinen.
- þælc den ænskede skrivecykkelþe (B).
- Tryc skœreæatþrialet lee mod ansþagsþuadþn (F), og fær sluden (E) hen mœd klþivun (G) med en sævn bevæelse.
- þræk þå þontekteþ.
- For at reæktiveru æonstentþœntakten, cyk þå kœntakten (I).

- Ordblindhed er markante vanskeligheder med at lære at læse og stave, som kommer af vanskeligheder med at kæde bogstaver og sproglyde sammen.

Skæring

- Stil en bakke, en tallerken eller lignende under maskinen.
- Vælg den ønskede skivetykkelse (B).
- Tryk skærematerialet let mod anslagspladen (F), og før slæden (E) hen mod kniven (G) med en jævn bevægelse.
- Tryk på kontakten.
- For at reaktivere konstantkontakten, tryk på kontakten. (I).

- Emotionelle følger

**stave, skrive, læse, forstå, udtale
huske, lære, præstere, have overskud**

**selvbillede, motivation,
mestringsforventning,
positionering og ambitioner**

ORDBLINDHED/DYSLEKSI

- Ordblindhed er markante vanskeligheder med at lære at læse og stave, som kommer af vanskeligheder med at kæde bogstaver og sproglyde sammen.
- Ordblindhed er en indlæringsvanskelighed, hvilket vil sige, at ordblinde skal bruge langt mere tid og øvelse på at blive bedre til at læse og stave, end ikke-ordblinde skal.
- De fleste ordblinde kan således godt lære at læse, men læringen går langsomt, og der opleves typisk livslange vanskeligheder med stavning.
- Ordblindhed findes i forskellige grader (fra lette til svære vanskeligheder).

baseret på <https://lex.dk/ordblindhed>

ÅRSAGER

- Ordblindhed skyldes i de fleste tilfælde vanskeligheder med de enkelte sproglyde – med at blive opmærksom på dem, at skille dem fra hinanden og fastholde dem i hukommelsen.
- Ordblindhed har neurologisk oprindelse og et betydeligt arveligt grundlag. Ordblindhed er således meget mere udbredt i nogle familier end i andre, uden at det kan forklares af særlige faktorer i omgivelserne.
- Ordblindhed skyldes derimod hverken lav intelligens, synsvanskeligheder eller problemer med at kende forskel på venstre og højre. Men især svær ordblindhed optræder forholdsvis ofte sammen med andre sproglige udviklingsvanskeligheder, ligesom der er en lidt større forekomst af opmærksomhedsvanskeligheder blandt ordblinde end blandt ikke-ordblinde.

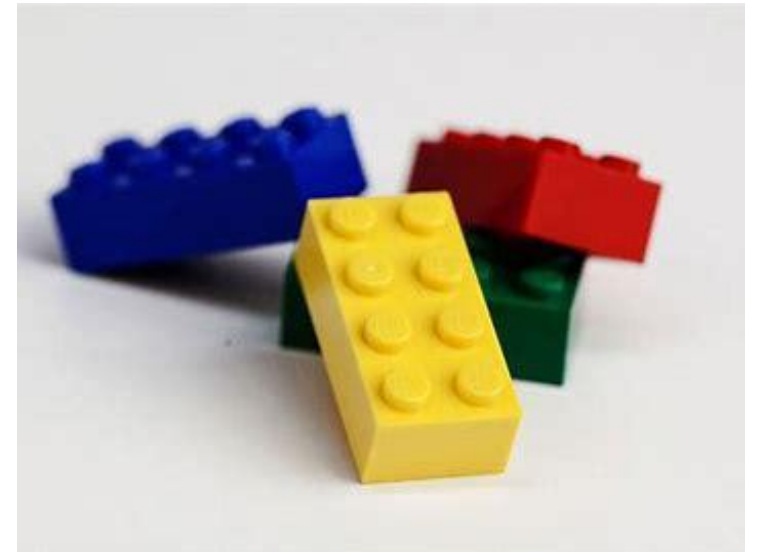
<https://lex.dk/ordblindhed>

FØLGER

- Vanskeligheder med at lære at læse påvirker ofte børns selvopfattelse og kan fra et tidligt tidspunkt i skoleforløbet gå ud over deres motivation.
- Efterhånden som børnene bliver ældre, kan basale vanskeligheder med at læse ord begrænse forståelsen af de tekster, de skal læse, ligesom store stavevanskeligheder kan gå ud over den skriftlige fremstilling.
- Hvis ordblinde ikke får særligt tilrettelagt undervisning og støtte, kan det derfor få alvorlige konsekvenser for den faglige udvikling i mange (alle) skolefag og senere begrænse mulighederne for uddannelse og arbejde.

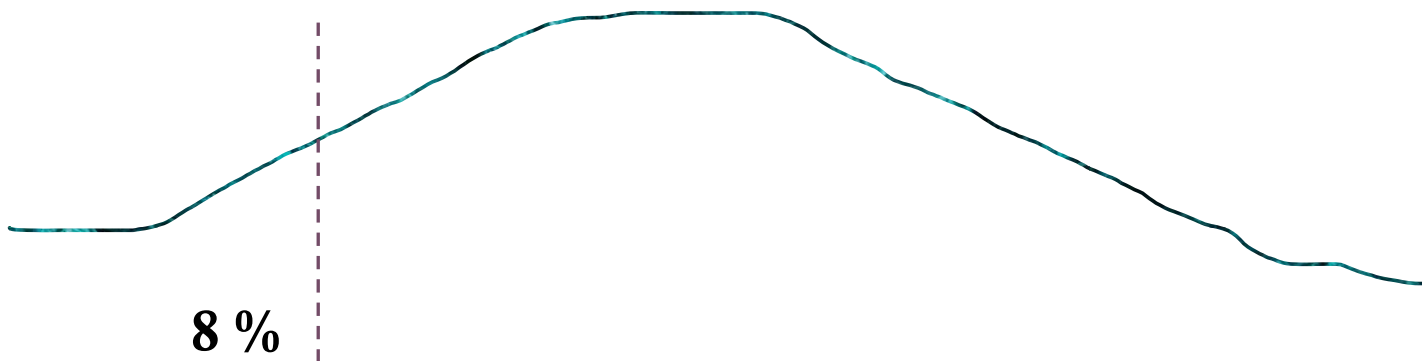
<https://lex.dk/ordblindhed>

Dokumenteret i forskning at elever tidligt kan miste selvtillid og udvise egodefensiv og præstationsundvigende adfærd (Poskiparta m.fl., 2003)

UDBREDELSE

- Ordblindhed (eller dysleksi) er en af de mest almindelige typer af læsevanskeligheder og ses hos omkring 7-8 procent af den danske befolkning.
- Særligt tilrettelagt undervisning og støtte kan hjælpe mennesker med ordblindhed, så ordblindheden ikke får så alvorlige konsekvenser fx i skolen, under uddannelse eller på arbejde.

<https://lex.dk/ordblindhed>

SKAM

“Shame is one of the most powerful negative affects or emotions.

Nathanson (1992) claims that the very idea of shame is so embarrassing that most people do not even want to talk or hear about it. Illiteracy is very much related to shame. Even prominent and otherwise highly respected persons in Sweden have been publicly ridiculed because of incidents of misreading or misspelling.

Being illiterate is associated with being unintelligent, which is another trait considered shameful. Humphrey and Mullins (2002) reported that children with dyslexia, in contrast to a control group, believed that when one is good at reading, one can be considered intelligent, and *vice versa*.”

G. Ingesson (2007, s. 24)

Paul Curtis

A close-up photograph of a handwritten signature, "Paul Curtis", written in black ink on a light-colored, textured surface. The signature is written in a cursive style. The first letter 'P' is a large, rounded capital. The 'a' is a simple loop, the 'u' is a small loop, and the 'l' is a vertical stroke. The 'C' is a large, rounded capital. The 'u' is a small loop, the 'r' is a vertical stroke with a small loop, the 's' is a vertical stroke with a small loop, and the 't' is a vertical stroke with a small loop. The background is a light-colored, textured surface, possibly paper or fabric.

”Skal du have skolepengene tilbage?”

”Er i ik sød at ryde op efter jer i op gangen?”

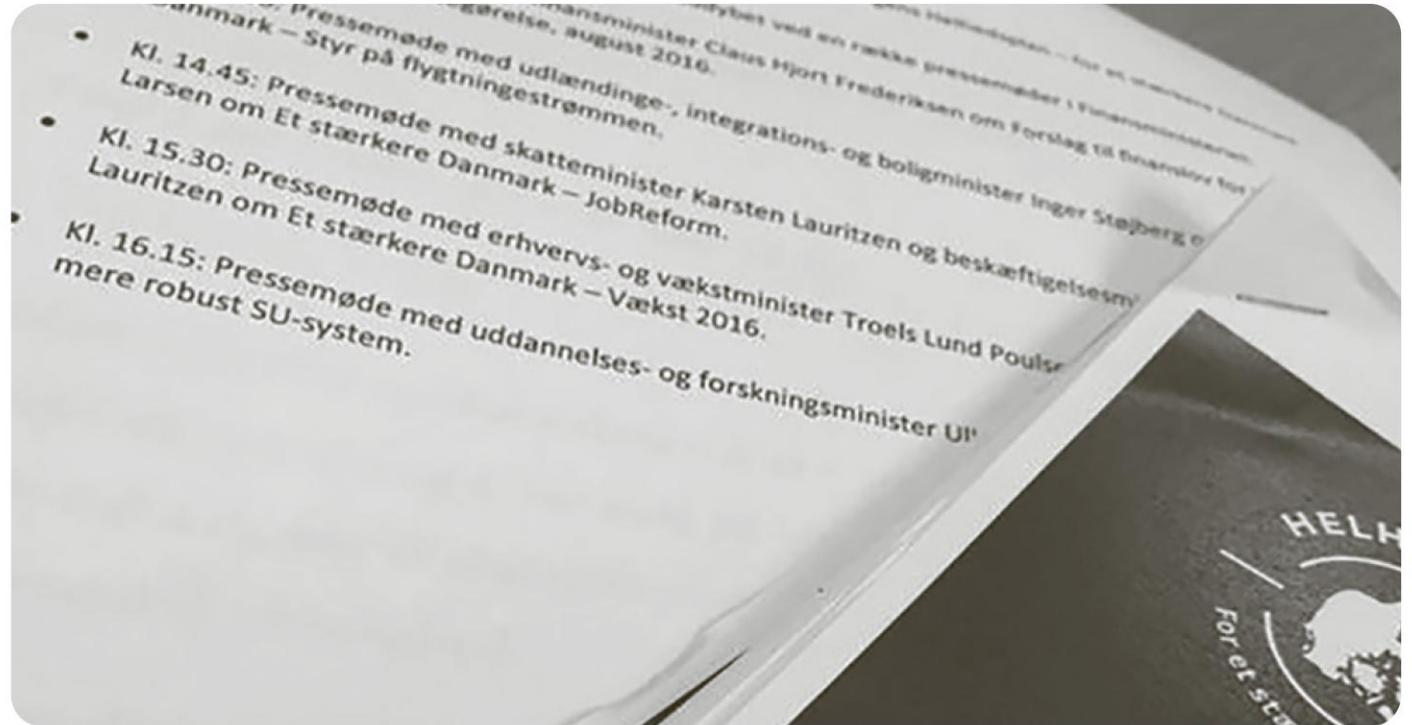
Jo... når du kan stave”

Karsten Lauritzen ✓
@StemLAURITZEN

En god dag for DK, hvor vi via rettidigomhu, sikre at det kan betale sig og arbejde, og gøre samfundskagen større!

9:54 AM · Aug 30, 2016

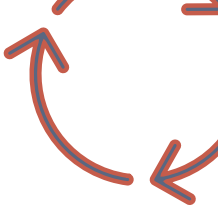

18

29 people are Tweeting about this

SELVFORSTÅELSE

- Individet forstår sine vanskeligheder igennem et filter af opvækstbetingelser, begivenheder, fortjenester, oplevelser (succes/nederlag), relationer og omgivende sociale og kulturelle normer, hierarkier, diskurser og forventninger
-
- Jeg er bare anderledes – og det kan I andre ikke forstå
 - Jeg er nok lidt dum – men det er fordi jeg er doven
 - Jeg hader at gå i skole, fordi mine lærere ikke tror at ordblinde kan lære noget
 - Jeg er langsom, men god til at bruge min fantasi
 - Jeg er sej og kreativ
 - Jeg er en fighter, og jeg når mine mål (jeg er stædig ligesom min mor)
 - Jeg er en god ven i skolen – og i mat/fys er jeg hurtig, når bare jeg ikke skal skrive noget
 - Jeg er ikke lige så klog som dem jeg går i klasse med, så jeg **ved** jeg ikke kan.
-

BESKYTTENDE FAKTORER

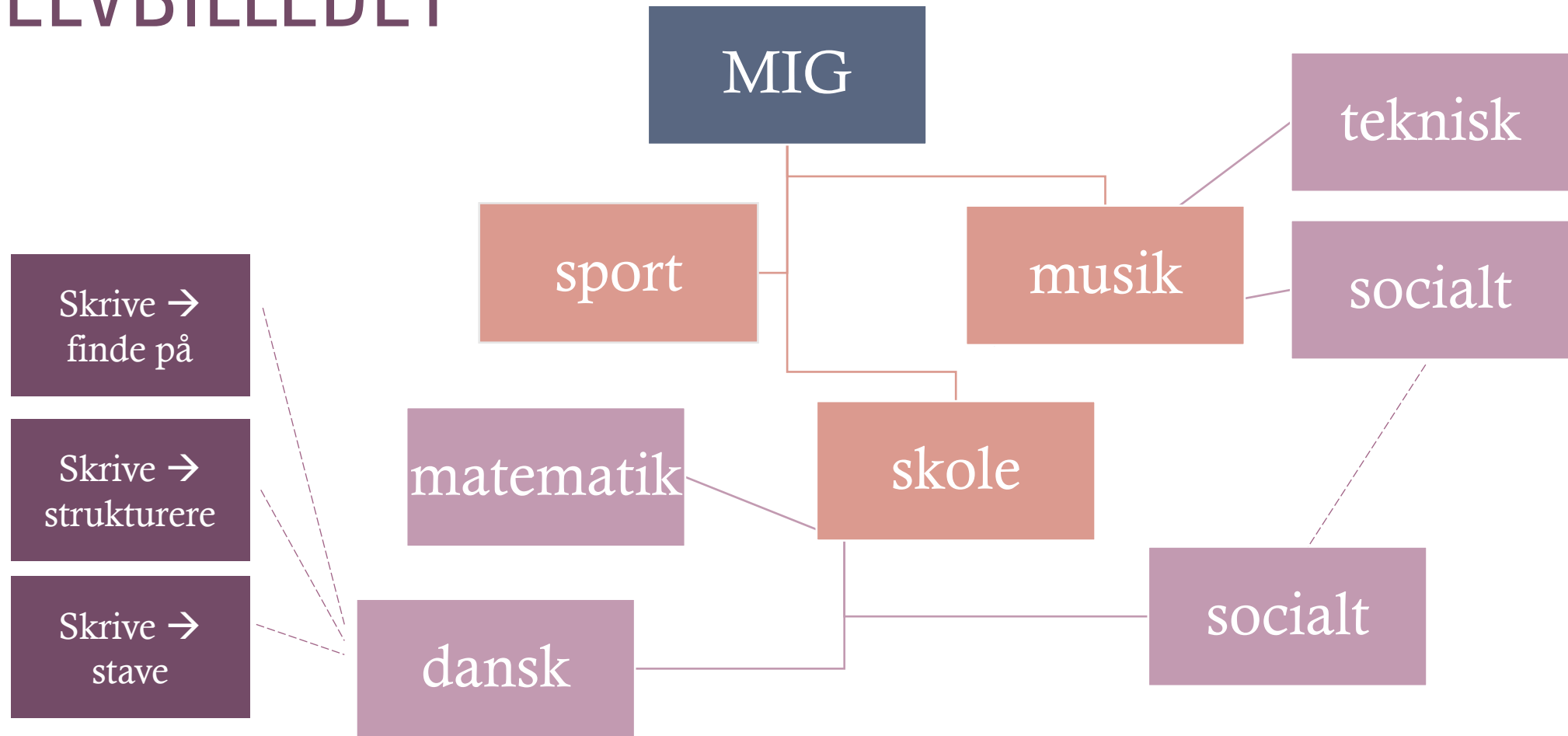

G. Ingessons undersøgelse (2007) af socioemotionelle følger af ordblindhed udpegede tre subgrupper, hvor tilhørsforhold i en af de tre grupper (i høj grad) havde med tilstedeværelsen af beskyttende faktorer (selvværd, accept, fremtidstro, relationer, interesser, skolemiljø) at gøre.

De opgivende (har slået sig til tåls)	De ubekymrede	De kæmpende (fighterne)
Ringe skoleresultater	Ringe skoleresultater	Stærk kampgejst/lyst til at overvinde + forældrestøtte
Ringe socioemotionel tilpasning	God socioemotionel tilpasning	Variation i resultater
Lavt selvværd	Bedre selvværd (især i forhold til: <i>Hvad er jeg ellers god til?</i>)	Bedre selvværd

Hvem ser hvad jeg er god til, og tillægger det vægt?

SELVBILLEDET

SELF-EFFICACY (MESTRINGSFORVENTNING)

...handler om, hvorvidt man føler sig i stand til at klare bestemte opgaver. I en skolekontekst betyder det, at man vurderer, hvor sikker man er på, at man kan løse faglige opgaver eller lykkes med skolearbejdet. Det er altså især et spørgsmål om, hvordan man selv *oplever* sine evner.

Hvis man ikke tror på, at ens handlinger kan føre til de resultater, man ønsker, så har man hverken lyst til at prøve eller til at holde ud (vedholdenhed), når noget bliver svært. Stærk self-efficacy kan derimod styrke både præstationer og trivsel. Den påvirker bl.a.:

- hvilke opgaver man vælger at gå i gang med
- hvor meget energi man lægger i dem
- hvor længe man bliver ved, når der opstår problemer
- og hvor hurtigt man kommer sig efter modgang.

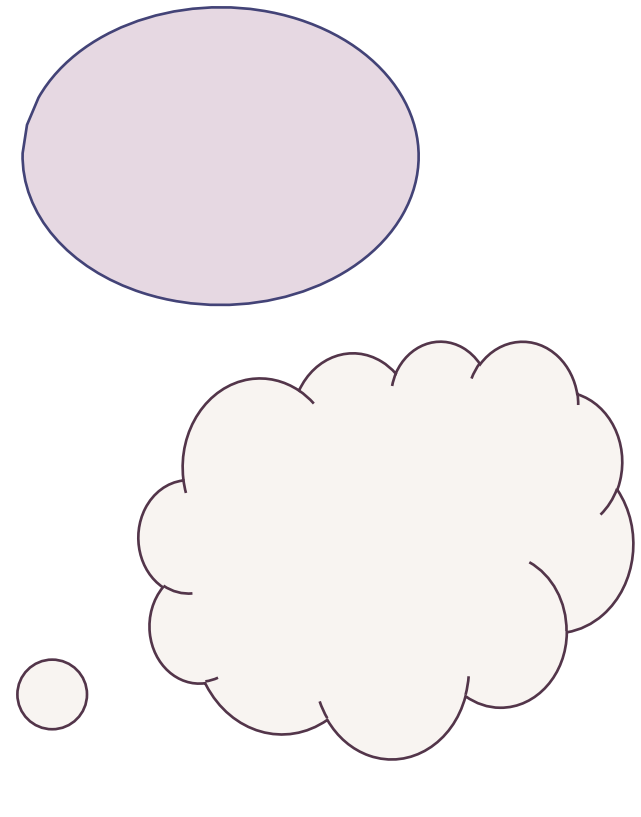
Hvordan føles det hver dag at have svært ved noget (i skole og samfund vigtigt/påskønnet) som andre tilsyneladende har let ved? Kan vi, de voksne og professionelle omkring den unge, forstå det til fulde?

Del et eksempel på en elev hvis selvbillede I mener har været stærkt påvirket af ordblindhed? Hvordan oplevede I det?

Hvilke langsigtede perspektiver på ordblindhed (livsforløbet) synes I at det som KUI-professionelle er vigtigt at have opmærksomhed på? Hvordan kan opmærksomheden indvirke på en (del af) KUI-praksis?

WALK & TALK

20 minutter (vælg et eller flere spørgsmål)

FORÆLDRE

- Skal om muligt inddrages som resurse ift. ordblinderettede indsatser og deres sammenhæng i et skole- og ungdomsuddannelsesforløb.
- Kan være bærere af begrænsende perspektiver (Pedersen & Hjorth, 2016;) på
 - årsager til læsesucces og –nederlag (indre og ydre attribution)
 - muligheder og indsatser (fx *‘Det er godt at starte på en frisk’*, eller *‘Alt det der undervisning virker ikke, og mit barn skal ikke...’*)

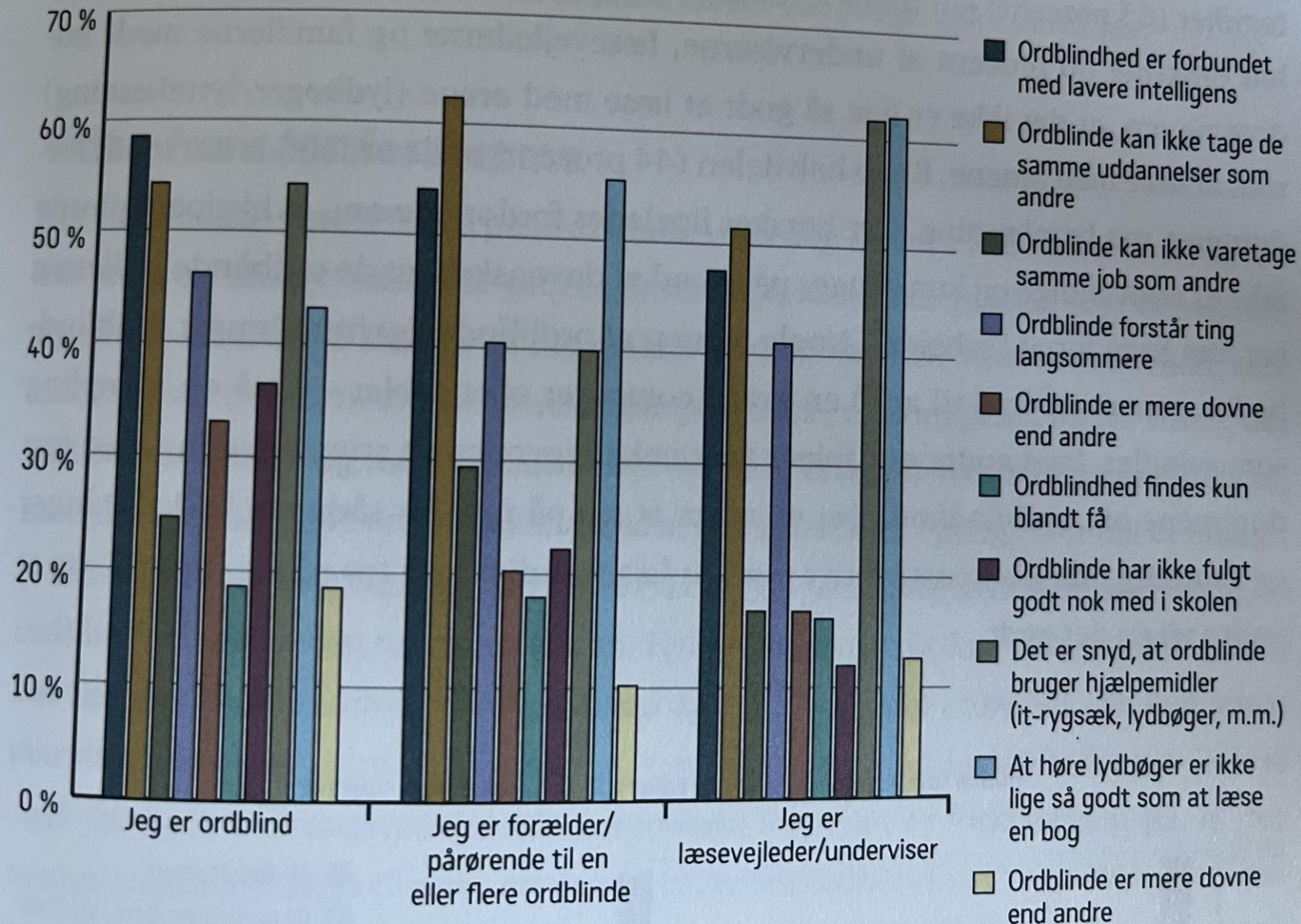

(MERE OM) FORDOMME

- Unge med ordblindhed, deres forældre og fagprofessionelle oplever fordomme i stor udstrækning (Nota, 2021). 60-70 % møder fordomme i nogen/høj grad.
- Fordom: forudfattet holdning der ofte hviler på utilstrækkeligt grundlag af viden eller kendsgerninger. Fordomme tilgodeser forskellige behov (enkelhed, ansvarstyngde eller andet),
- $\frac{1}{5}$ af de ordblinde mener selv at der er hold i nogle af fordommene. Yderligere $\frac{1}{4}$ mener at der i ringe grad (hvilket ikke er lig med *slet ikke*) er hold i fordommene.

-
- *Hvem / hvad bestemmer at noget er en fordom? Er en fordom altid en fordom uanset kontekst?*

Hvilke fordomme har ordblinde især oplevet?

HYPPIGT
OPLEVEDE
FORDOMME

20 minutter

med WALK & TALK

Hvilke fordomme kender I?

Kan I selv og nogle af dem, I
samarbejder med professionelt,
komme til at bære dem videre?

VIDEN NEDBRYDER FORDOMME

”Når man undervurderes af andre, kommer man let til at undervurdere sig selv. Derfor er det vigtigt at nedbryde fordomme om ordblindhed. Det bedste værktøj er viden. Fordommene har nemlig ikke hold i virkeligheden.”

SNYDER DU ELLER HVAD?

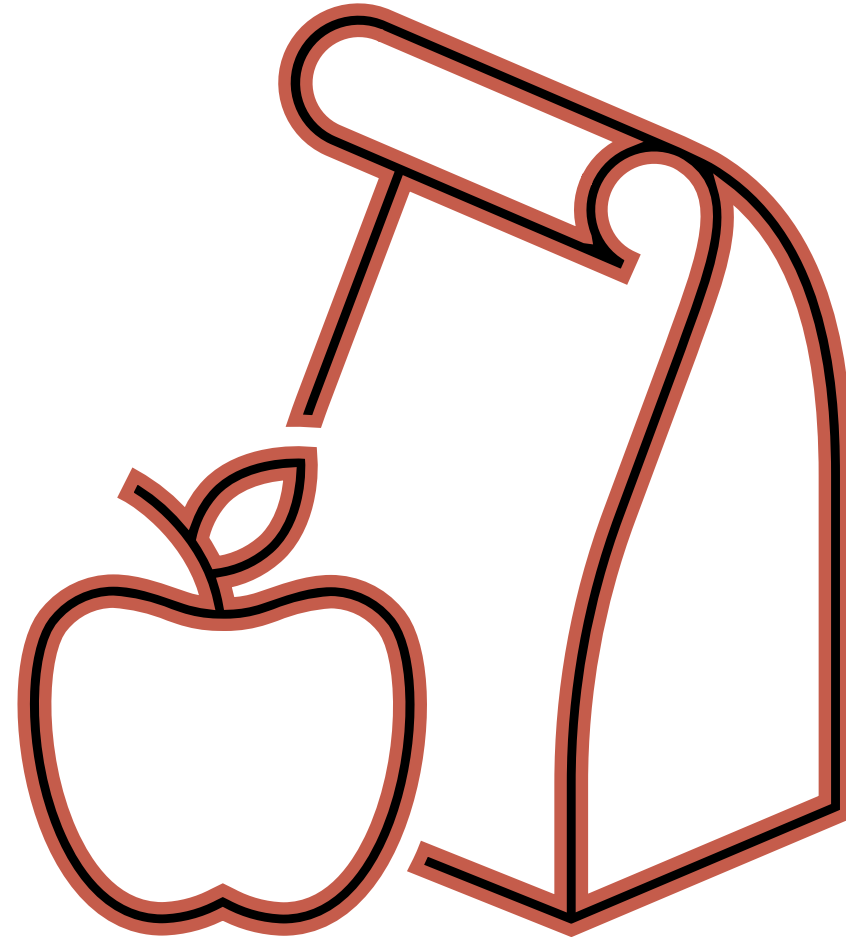
Nota 2021

Hvordan en ung med skriftsprogsvanskeligheder bliver mødt, har betydning for den unges

- udvikling af færdigheder
 - tilegnelse af viden
 - opbygning af selvbillede og selvværd og fremtidige uddannelsesmuligheder.
-

Frokost

(ca.) 11.30-12.30

STYRKEDE OVERGANGE FOR UNGE MED ORDBLINDHED SET GENNEM EMPOWERMENTBRILLER

Formål med projektet:

At udvikle uddannelsesvejledning og samarbejdsindsatser, som støtter ordblinde unges **handlekompetence** i uddannelsesvalg og overgange fra grundskole til ungdomsuddannelse og beskæftigelse.

EMPOWERMENT

"Giv en mand en fisk, og du mætter ham i én dag. Lær en mand at fiske, og du mætter ham for hele livet."

Anne Isabella T. Ritchie,
1885.

EMPOWERMENT

Oprindelse:

kendt fra 1992 fra engelsk *empowerment* afledt af verbet *empower* 'give magt til, sætte i stand til'

Betydninger:

evnen til at få kontrol over og tage ansvaret for sit eget liv og sin situation, fx i relation til arbejde, familie og politisk indflydelse

(Den danske ordbog)

Nb. Kan historisk placeres i Latinamerika med Paulo Freire som ophavsmand

(Freire, P. (1973) *Education for Critical Consciousness*). A continuum Book The Seabury Press)

MENNESKESYNET

- ".....et humanistisk menneskesyn, der bygger på troen på og respekten for den enkelte og troen på, at alle har såvel evnen til at benævne egen virkelighed som kompetencen til at gøre noget ved den. Enhver har myndigheden i sit eget liv og dermed ret til selv at tage beslutninger, og enhver har også "et eller andet sted" evnen til at skabe forandring"

(Andersen, Brok & Mathiasen, 2007, s.96, Empowerment på dansk)

FORUDSÆTTER EN RESSOURCETANKEGANG HOS DE FAGPROFESSIONELLE

- ”I en empowermentorienteret tilgang i det sociale arbejde er det borgeren selv, der har retten til at definere såvel problem som løsning (...). Det er borgeren, der er ekspert på eget liv og selv ved, hvad der vil fungere godt i forhold til en given problemstilling”

(Lundemark Andersen i Boysen og Lyndby Christensen 2022:30).

MAGT OG MAGTESLØSHED I DEN PROFESSIONELLE PRAKSIS OM ORDBLINDHED

- Myndighedsudøvelsen
- Hjælp til at udøve egen magt kræver at kunne:
 - Undervise i og udvikle evne til at skabe alliancer, overskride strukturelle barrierer og til politisk aktion
 - Afgive reel magt
 - Opleve magtafgivelse som en berigelse af den professionelle rolle og praksis

(Andersen, Brok & Mathiasen, 2007, s.62, Empowerment på dansk)

RISIKO FOR AFHÆNGIGHED OG "KLIENTISERING"

- Hvordan hjælpes ordblinde unge til at tage magten over eget liv samtidig med at de får støtte og hjælp til at foretage uddannelsesvalg, finde sig til rette på nye uddannelsesinstitutioner og arbejdspladser med deres ordblindhed?

REFLEKSIONSØVELSE I PAR: VÆLG EN KONKRET ELEV/VEJLEDT HVER OG DRØFT PÅ FØLGENDE SPØRGSMÅL:

- Opfatter jeg de unge ordblinde som grundlæggende passive eller aktive?
 - Hvad gør jeg i dag, som kan skabe afhængighed?
 - Hvad kan jeg gøre anderledes?
 - Hvad er ét konkret skridt, der kan øge elevens/vejledtes selvstændighed?
 - Hvornår kommer jeg (i bedste mening) til at overtage styringen?
 - Hvordan balancerer jeg støtte og ansvar?
-

BRUGERINDFLYDELSE

Empowerment betyder at arbejde henimod forandring.

Forudsætningen for denne bevægelse er:

".....at der skabes viden, indsigt, læring og kompetencer til at håndtere forskellige situationer anderledes end før"

(Andersen, Brok & Mathiasen, 2007, Empowerment på dansk)

AFPRIVATISERING AF ORDBLINDHEDEN

Tre niveauer mod handling. Fokus på de sammenhænge individet indgår i:

-**Individ** (at sætte ord på de områder , de gerne vil have gjort noget ved)

-**Familie, grupper**

-**Lokalsamfund**

Fokus flyttes fra den unge ordblinde som problembærer til gruppen og (lokal)samfundet som problemløser

-**Hvordan undgår vi at et kollektivt problem som ordblindhed bliver individualiseret?**

DEN PROFESSIONELLES ROLLE

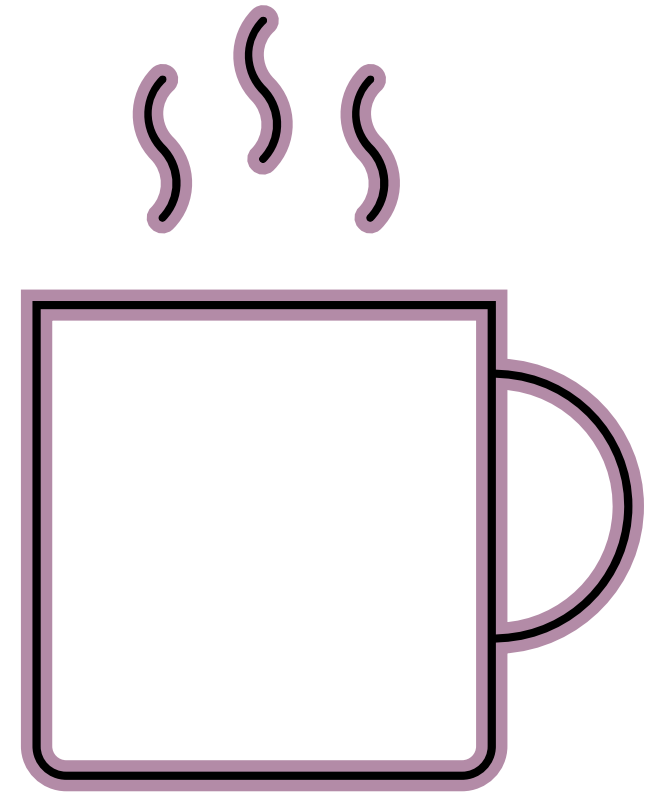
- Stiller viden til rådighed
 - Sætter de unge i stand til at identificere egne behov og definere egne problemer
 - Husker de unge på allerede overkomne barrierer
 - Skaber rammer for at ønsker kan blive afprøvet eller blive til virkelighed
 - Afstår fra at vide, hvad der er bedst og realistisk for den ordblinde unge
 - Afstår fra at gøre tingene for den unge, men sammen hende.
 - Udfordrer og konfronterer, når der er brug for det
 - Opstiller valgmuligheder
 - Faciliterer styrkelsen af (eksisterende) netværk og adgang til/brugen af støttesystemer/muligheder
-

DE PROFESSIONELLES HANDLEKOMPETENCE

- Hvad gør du allerede?
- Hvad skal være første næste skridt?

Pause 15 minutter

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS

Hvordan kan vi sikre tværsektorielt samarbejde i 2026-afprøvningskerne? *KUI-forankrede eller –involverende afprøvningskerer*

Samarbejde – 5 grundforståelser

1. Samarbejde som en kollektiv enhed

Fig.1 s.27

2. Samarbejde som et hold

Fig. 2 s.31

3. Samarbejde som et fleksibelt team

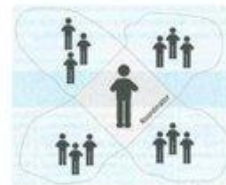

Fig.3 s.34

4. Samarbejde som overlevering

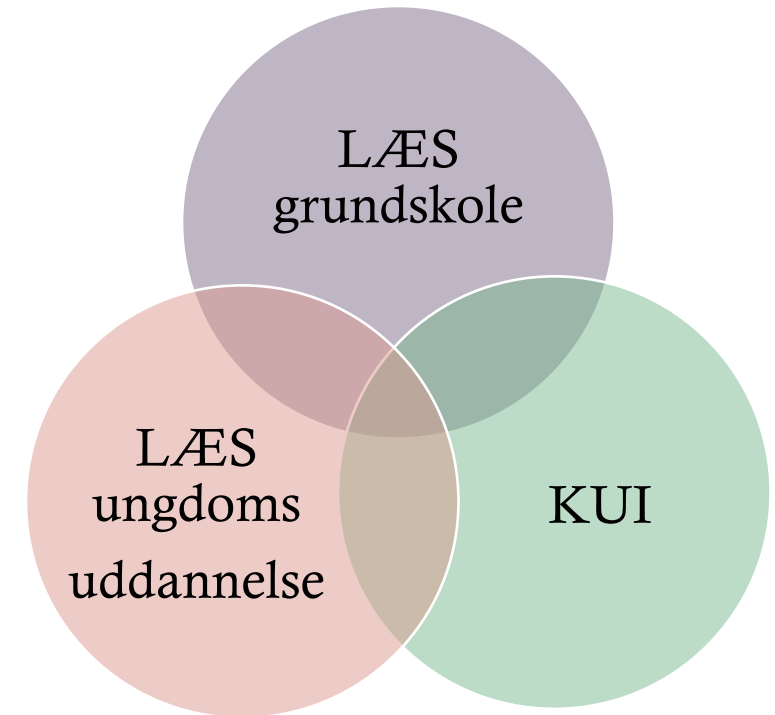

Fig. 4 s.38

5. Samarbejde som løst netværk

Fig. 5 s.41

(Foreløbigt) hvem samarbejder og om hvad?
Hvilken samarbejdsform afspejles? (Højholdt)
Hvad understøtter det? *Prøv at give/formulere konkrete eksempler/forestillinger.*

LITTERATUR

- Andersen, Brok & Mathiasen, 2007. *Empowerment på dansk*, Dafolo Forlag.
 - Boysen, N. og Lyndby Christensen, U., 2022. *Telefonrådgivning – en grundbog*. Akademisk Forlag
 - Freire, P. , 1973. *Education for Critical Consciousness*. A continuum Book The Seabury Press.
 - Ingesson, G., 2007. *Growing Up With Dyslexia*. Lunds Universitet
 - Jandorf, B. & Friis, K. (2025). *Emotionelle følger af ordblindhed og andre skriftsprogsvanskeligheder*. Akademisk Forlag
 - Jørgensen, L. & Pedersen, A., (2025). *Dysleksivenlig pædagogik og didaktik i almenundervisningen*. Akademisk Forlag
 - Nota (2021). *Snyder du eller hvad? – en surveybaseret rapport om ordblindhed, fordomme og hjælpemidler*. www.nota.dk
 - Pedersen, A. & Hjorth, K. (2016). *Uddannelse og skriftsprogsvanskeligheder. Grundbog i lektiologisk pædagogik*. Hans Reitzels Forlag
 - Poskiparta, E., m.fl., 2003. Motivational-emotional vulnerability and difficulties in learning to read and spell. *British Journal of Educational Psychology*, 73 (2), 178-206.
-

TAK FOR I DAG

- Vi ses igen til lokale udviklingsdage (med LÆS-grupperne) den **9. april i Aalborg** og den **13. april på Frederiksberg**

styrkedeovergange.kp.dk

